

Sivistysvaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä eurooppalaiseen geenimuunneltujen hiirimallien tuottamisen, analysoinnin, säilyttämisen ja jakelun tutkimusinfrastruktuurikonsortioon (INFRAFRONTIER ERIC -konsortioon liittyminen)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Suomen liittymisestä eurooppalaiseen geenimuunneltujen hiirimallien tuottamisen, analysoinnin, säilyttämisen ja jakelun tutkimusinfrastruktuurikonsortioon (INFRAFRONTIER ERIC -konsortioon liittyminen) (U 69/2021 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- opetusneuvos Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö
- professori Pirjo Laakkonen, Biokeskus Suomi — Biocenter Finland
- johtava tiedeasiantuntija Merja Särkioja, Suomen Akatemia
- toiminnanjohtaja Tanja Risikko, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Suomen on tarkoitus liittyä jäsenenä eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuurikonsortio INFRAFRONTIER ERICiin (the European Research Infrastructure Consortium for generation, systemic phenotyping, archiving and distribution of mammalian models). INFRAFRONTIER ERIC tarjoaa hajautetun tutkimusinfrastruktuurin biolääketieteen tutkimukselle.

INFRAFRONTIER ERIC perustetaan komission päätöksellä. INFRAFRONTIER ERICin isäntämaa on Saksa. INFRAFRONTIER ERICiin ovat sen perustamisvaiheessa isäntämaan lisäksi liittymässä Kreikka, Ranska, Tšekki sekä Suomi. INFRAFRONTIER-tutkimusinfrastruktuuri on ollut toiminnassa vuodesta 2013 Saksan oikeusjärjestelmän mukaisena voittoa tavoittelemattona GmbH-yhtiönä. INFRAFRONTIER ERICin perustamisen yhteydessä INFRAFRONTIER

Valiokunnan lausunto SiVL 1/2022 vp

GmbH lakkautetaan ja sen varojen, sitoumusten ja vastuiden siirtämisestä ERICille sovitaan yksityiskohtaisesti ja yksimielisesti osakkaiden kesken.

INFRAFRONTIER-tutkimusinfrastruktuuri on priorisoitu Euroopan tasolla ja Suomessa (www.infrafrontier.eu). INFRAFRONTIER sisällytettiin ensimmäiselle eurooppalaiselle tutkimusinfrastruktuurien (ESFRI) tiekartalle vuonna 2006. Vuoden 2016 päivityksestä lähtien se on arvioitu yhdeksi niistä ESFRI-hankkeista, jotka ovat vakiinnuttaneet toimintansa ja joilla on tärkeä merkitys eurooppalaisen tutkimuksen kilpailukyvyille (ESFRI Landmarks). Suomen kansalliselle tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle INFRAFRONTIER Finland on sisältynyt 2009—2020.

Oulun yliopisto on yksi INFRAFRONTIER GmbH:n perustajajäsenistä. Suomen Akatemian asettama tutkimusinfrastruktuurikomitea suositti 22.4.2013 Suomen liittymistä INFRAFRONTIER GmbH:in. Tutkimusinfrastruktuurikomitea on suosittanut Suomen liittymistä myös INFRAFRONTIER ERICiin 2.9.2015. Tutkimusinfrastruktuurikomitea päätti 11.3.2021 varautua rahoittamaan tutkimusinfrastruktuurimomentilta (29.40.22) Suomen jäsenyydestä aiheutuvia kustannuksia vuosina 2022—2026. Päätos on määräaikainen ja se uusitaan viiden vuoden välein. Loppuosasta kustannuksista vastaavat INFRAFRONTIER ERICiin osallistuvat tutkimusorganisaatiot.

INFRAFRONTIER ERICiin osallistumisesta Suomelle aiheutuvat kulut koostuvat perussäännön mukaisesta jäsenmaksusta, joka olisi nykyisellä jäsenmäärällä noin 50 000 euroa vuodessa, sekä kansallisen tutkimusinfrastruktuurin ylläpitämisestä ja toiminnasta.

INFRAFRONTIER ERICin perussäännön mukainen Suomea edustava taho olisi opetus- ja kulttuuriministeriö, joka nimeäisi edustajat INFRAFRONTIER ERICin yleiskokoukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeäisi myös kansallisen yksikön. INFRAFRONTIER ERICin kansalliseksi yksiköksi on tarkoitus nimetä Oulun yliopisto.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että Suomen liittyminen INFRAFRONTIER ERICiin vahvistaa suomalaisen tutkimuksen laatua ja kansainvälistä vaikuttavuutta, edistää bio- ja lääketieteellistä tutkimusta sekä tukee uusien innovaatioiden syntymistä. Suomen liittyminen INFRAFRONTIER ERICiin on Suomen edun mukaista. Valtioneuvosto esittää, että Suomi liittyy INFRAFRONTIER ERICiin.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kansainväliset tutkimusinfrastruktuurit ovat luonteeltaan suuria kokonaisuuksia, joiden tehokas käyttö ja hallinnointi edellyttävät hyvää yhteistyötä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Usean valtion yhteisten tutkimusinfrastruktuurien etuna on se, että niiden avulla voidaan laajapohjaisesti edistää korkeatasoisen tutkimuksen, koulutuksen ja innovaatiotoiminnan edellytyksiä.

Valiokunnan lausunto SiVL 1/2022 vp

Ajantasaiset ja kilpailukykyiset tutkimusinfrastruktuurit luovat alustan, jossa tutkimus, koulutus ja innovaatiotoiminta voivat kohdata ja kehittyä. Eurooppalainen ja kansainvälinen tutkimusinfrastruktuuriyhteistyö turvaa suomalaiselle tutkimusyhteisölle korkealaatuiset ja ajantasaiset tutkimuksen työkalut ja osaamisen jakamisen. Asiantuntijalausunnossa on tuotu esille, että Suomen ei ole yksin mahdollista ylläpitää infrastruktuurien kokonaisuutta vastaavaa tutkimusympäristöä. Korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuuripalvelut lisäävät suomalaisen tutkimus-, koulutus- ja innovaatiojärjestelmän vaikuttavuutta ja kansainvälistä vetovoimaa.

Suomen on tarkoitus liittyä perusteilla olevaan geenimuunneltujen hiirimallien tutkimusinfrastruktuurikonsortio INFRAFRONTIER ERICiin. Jäseniksi alkuvaiheessa liittyvät maat ovat isäntämaa Saksa sekä Kreikka, Ranska, Tšekki ja Suomi.

INFRAFRONTIER ERIC on olemassa olevista tutkimusyksiköistä muodostuva hajautettu tutkimusinfrastruktuuri, joka tarjoaa palveluita biolääketieteen tutkimukselle. INFRAFRONTIER-tutkimusinfrastruktuurin tavoite on parantaa ihmisten terveyttä lisäämällä ymmärrystä sairauksista sekä niiden ennaltaehkäisystä ja hoidosta. INFRAFRONTIER ERICissä Suomea edustava taho olisi opetus- ja kulttuuriministeriö, joka nimeäisi edustajat INFRAFRONTIER ERICin yleiskokoukseen. INFRAFRONTIER ERIC -tutkimusinfrastruktuuritoiminnassa kansallisia isäntäorganisaatioita ovat Oulun yliopisto, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto ja Turun yliopisto.

Jäsenyys INFRAFRONTIER ERICissä tarjoaa suomalaisille toimijoille koordinoitusti välittömän pääsyn ainutlaatuisiin hiiri- ja tautimalleihin, bio- ja lääketieteen tietovarantoihin ja tutkimuslustoisiin kansainvälistä kilpailukykyä edistäen. INFRAFRONTIER ERIC tarjoaa erityisasiantuntemusta, jonka avulla lisätään kansallista bio- ja lääketieteen osaamista uusien diagnostiikka- ja hoitomuotojen kehittämisessä. Valiokunta asiantuntijalausuntoon viitaten toteaa, että jäsenyys INFRAFRONTIER ERIC -tutkimusinfrastruktuurissa tuo Suomeen myös erityisosaamista ja mahdollistaa uusien työpaikkojen syntymisen sekä uusien kaupallisten tuotteiden kehittämisen. Lisäksi INFRAFRONTIER ERIC -jäsenyys parantaa kansainvälisen tutkimus- ja yritysyhteistyön mahdollisuuksia.

INFRAFRONTIER ERICin perussäännön mukaisesti Suomen tulee maksaa jäsenmaksu, joka on viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana arviolta 50 000 euroa vuodessa. Lisäksi Suomen tulee tukea tarkoituksenmukaisesti kansallista INFRAFRONTIER ERICin toimintaan liittyvää tutkimusympäristöä.

Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurikomitea on sitoutunut vastaamaan Suomen jäsenmaksusta tutkimusinfrastruktuurien rahoittamiseen varatuista määrärahoista vuosina 2022—2026. Kansallisten toimijoiden tulee vastata muista kustannuksista keskenään sopimallaan tavalla. Suomen Akatemian asettama tutkimusinfrastruktuurikomitea päättää mahdollisesta jatkorahoituksesta tarkemmin käytössään olevien määrärahojen sekä Akatemian rahoitusosuuden enimmäismäärän huomioiden.

Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä Suomen aktiivista toimijuutta INFRAFRONTIER ERICissä. Sen toiminta tukee kansallisen tutkimusinfrastruktuuripolitiikan tavoitteita ja tehostaa tutkimusinfrastruktuurien yhteiskäyttöä. Koordinoidusti käytössä olevat palvelukeskukset lisäävät Suo-

Valiokunnan lausunto SiVL 1/2022 vp

men vetovoimaisuutta ja avaavat uusia mahdollisuuksia niin tutkimuksen kuin elinkeinoelämänkin tarpeisiin.

Valiokunta valtioneuvoston tavoin katsoo, että Suomen liittyminen INFRAFRONTIER ERICiin vahvistaa suomalaisen tutkimuksen laatua ja kansainvälistä vaikuttavuutta, edistää bio- ja lääketieteellistä tutkimusta sekä tukee uusien innovaatioiden syntymistä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Sivistysvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 10.2.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Marko Asell sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Kaisa Juuso ps
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Noora Koponen vihr
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr
varajäsen Sari Multala kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen